

חרות ליברלים
גה"ל
כנסת 7
1969

גבוא לנוצע

בין כנסת לכנסת, היתה מלחמת ששת הימים ונתחולל מפנה בחיי העם, לדורותיו. בימי מאי 1967 נעו כוחות אויב עצומים, חמושים בנשק ה"תקפתי חדיש, לעבר קווי שביתת-הנשק. מצרים חידשה את המצור על מפרץ שלמה ונמל אילת. נאצר ובעלי בריתו, ממזרח ומצפון, קראו להשמיד את ישראל. האומה הועמדה בפני סכנה לעצם קיומה. האו"ם, כדרכו, עמד מנגד. היינו לבדנו.

*

בימי יוני 1967 הפעילה ישראל את זכותה ה"טבעית להגנה לאומית-עצמית, המוכרת במשפט העמים, מול פני התוקפנות, המוכרת והמבוצעת, של מצרים, סוריה, ירדן, לבנון, עיראק וערב הסעודית. הודות לאומץ לבו של העם, בזכות מסירות הנפש של חייליו, גבורתם ותושייתם, נהדפו התוקפנים, נפרץ המצור, שוחררה נחלת אבותינו, נגי אלה ירושלים ותחי לעיר שחבורה לה יחדיו.

הסכנה היתה לישועה.

*

במחצית השניה של מאי 1967, בהתרכזו חיל מצרים בקידמת סיני, העריכו חוגים רשמיים ב"ישראל, כי נאצר אינו מתכוון אלא להפגת-ראווה. גח"ל דחה הערכה זו וקרא לראות את האיום ב"תוקפנות בכל חומרתו. לאחר שהמצרים סילקו את יחידות האו"ם מעזה ומשרם-אל-שיך וסגרו על מפרץ שלמה, נקראנו לסמוך על כוח משימה ב"י-לאומי, שיתקבץ ויסיר את ההסגר הימי. גח"ל הבהיר, כי אין, ולא יהיה, ממש בתכנית זו, וכי הציפיה לביצועה אינה אלא אשליה מסוכנת. ל"ימים הוכת לעיני כל כי צדק גח"ל בהערכת ה"מצב הצבאי והמדיני.

*

בימי המצור והתהייה, יזם גח"ל הקמת ממש"ל לת ליכוד לאומי, שתשים קץ ל"המתנה" הר"ה השואה ותחליט להפעיל את זכות ההגנה העצמית, כדי להדוף את התוקפנים. סולקו, מצידנו, זכרונות העבר וכל חישוב צדדי. העם היה בסכנה. השעה דחקה. לא עמדנו על ייצוגנו בממשלה על פי הכללים המקובלים. אולם דחינו את ההצעה שגח"ל בלבד, בלי רפ"י דאז, יצטרף לממשלה. עמדנו על כך, כי הליכוד יהיה כללי.

*

ב"י ביוני 1967 הוקמה ממשלת הליכוד ה"לאומי. מול האויב ניצבה אומה מאוחדת. חלפה המבוכה. הורם המוראל. חל מיפנה יסודי בנכונות הכרעה. הממשלה החליטה, הצבא גבר, ה"עם ניצל.

*

לא נפרט כאן את אשר תרם גח"ל להכרעות הגורליות בששת ימי הלחימה. כמו-כן לא נייחד את יזמתו של גח"ל ותרומתו לקבלת החלטות חיוביות ולמניעת הכרעות שליליות, למען שמירת פרי הנצחון.

נביט אל העתיד.

*

השאלה ההיסטורית, המרכזית, העומדת לפ"נינו, היא, האם נחלת אבותינו, שוחררה, תשאר בשלמותה בריבונותינו?

גח"ל משיב ואומר: הן, נשמור על שלימות הארץ. לא תחולק עוד ארץ-ישראל.

הרוב בהנהגת המערך אומר: לאו. המערך, ב"רובו, מציע לשוב ולחלק את ארץ-ישראל המערבית.

מחוגי יריבינו נשמעת טענה, כי הבא לקיים את שלימות הארץ, מונע הסדר בדרכי שלום. מדוע? כי הערכים לא יסכימו לכך. טענה זו — שוא היא. לו כנה היתה, אפשר היה לטעון, כי איחודה של ירושלים — בלבד — מונע כל אפשרות של הסדר. מדוע? כי כך הודיעו הערבים. הוא הדין לגבי התביעה לחווה שלום, או לחבל עזה, או לרמת הגולן, או לרצף יבשתי מאילת לשרם-אל-שיך, או אף ההודעה הכללית, כי קווי ה"4 ביוני לא ישובו עוד. הערכים שבים ומודיעים כי כל אחת מתביעות אלו מונעת, ותמנע לעולמים אפשרות של הסדר בדרכי שלום.

הוכח, כי חלוקת ארץ-ישראל לא הביאה שלום אלא שפך דם מתמיד, אך היא גם סיכנה את עצם קיומנו. שלימות הארץ נותנת לנו את בטחון הקיום; משלימותה יעלה גם בעתיד השלום.

*

ואלה העקרונות וקווי התכנית, לפיהם יפעל גח"ל, האלטרנטיבה הלאומית-ליברלית, בכנסת השביעית.

אם אפשר יהיה, בתקופת החירום, להרכיב ממשלת ליכוד לאומי, לפי תכנית מוסכמת, יהיה גח"ל מוכן לפעול בה; באין אפשרות כזו, יפעל גח"ל כאופוזיציה הפרלמנטרית המייצגת מאות אלפי אזרחים.

*

א.

הזכות על ארץ-ישראל והזכות לבטחון ולשלום

1. זכותו של עמנו על ארץ-ישראל משולבת ב"זכותו לבטחון ולשלום.
2. מכח הזכות יש להחיל, גם בדרך המשפט, את ריבונותה הממלכתית של מדינת היהודים המחודשת על שטחי הארץ המשוחררים.
3. יש לשלול כל תכנית או הצעה שתוצאתן היא חלוקה מחדש של ארץ-ישראל המערבית.
4. בארץ-ישראל יקויים שיוויון זכויות מלא לכל אזרחיה ותושביה ללא הבדל, נזע, מוצא, מין, לאום, דת ועדה.
5. תושב ארץ-ישראל, ללא הבדל מוצא, לאום ודת, אשר יבקש את הענקת אזרחותה של המדינה ויתחייב בנאמנות לה — יקבלנה.
6. הרוב היהודי בארץ-ישראל יקויים, בעיקר, על ידי שיבת ציון המונית ונוברת, הן ממרי כזו המצוקה והן מארצות הרווחה.
7. שאיפה מתמדת לשלום עם עמי ערב. שלום, אחר מלחמות, משמעו חתימת חוזה שלום, שניתן להשיגם רק במשא ומתן ישיר בין

הצדדים. תנאי בטחון, כחלק בלתי נפרד של חוזה שלום עם מדינות ערב, קשורים, מכח הנסיון והמשפט, בקיום שליטתנו במרחבים אשר שמשו לאויבינו בסיסי תוקפנות.

8. להתנחלות יהודית, עירונית כחקלאית, כי קנה מידה רחב, בחבלי יהודה, שומרון ורעז, ברמת הגולן ובסיני, נודעת חשיבות עליונה. למפעל ההתנחלות הלאומי הזה, יש להעניק עדיפות בתכניות הפיתוח של המדינה.

9. יש להשיב, בקצב מוגבר, תושבים יהודים לירושלים שבין החומות ולמזרח ירושלים.

10. במגמה להביא לאיחוד כלכלי של כל אזורי ארץ-ישראל יש לנקוט המדיניות הבאה: —

* מטבע המדינה יהיה המטבע היחיד ביהודה ושומרון כפי שכבר הונהג ברמת הגולן, בחבל עזה ובסיני.

* פיתוח שיטתי של המשק החקלאי בשטחים המשוחררים, לרבות התאמתו לתכניות הייצוא של המדינה, החקלאי והתעשייתי כאחד.

* עודד תעשייה מקומית המשתלבת בייצור התעשייתי של המדינה וכן המיועדי לת ספוק צרכים מקומיים וייצוא ישיר לשווקים.

* עדיפות בתכניות פתוח אלו — ליזמה של האוכלוסייה המקומית, לשותפויות של יזמה והון כזה עם הון וידע של יהודים ואחרים, וכן למשקיעי הון יהודים — להקמת מפעלים, בעיקר לייצוא.

* קדום האוכלוסייה המקומית בתנאי קיום מה הכלכליים והחברתיים, לקראת רמת חיים נאותה.

1.

המדינה ושליחותה

1. מדינת ישראל הוקמה במאמציו וקרבותיו של העם היהודי. המדינה נועדה להגשים את חזון שיבת ציון, למען ישוב רוב העם היהודי ויתרכו במולדת.

2. הכרת שותפות הגורל של כל בני העם היחדי, די, אם במולדת ואם בתפוצות הגולה.

3. מאמץ מתמיד למען פינויים המוחלט של היהודים מעיראק, סוריה ומצרים כדי להצילם מן הרדיפות ולהביאם לחוף מבטחים.

4. מערכה ציבורית ומדינית למען תינתן ליהודים בברית המועצות, ובמדינות אחרות בירופה המזרחית, הזכות הממשית לעלות לארץ-ישראל.

5. ישראל תתבע אן הממשלה הסובייטית, כי תמכת גורמים בין-לאומיים להתיר לכל יהודי, הרוצה בכך, לעלות למולדת. בעקבות של יהודי ברית-המועצות — הצלתם מסכנת כליון רוחני ולאומי.

6. טיפוח אחווה וליכוד לאומי-חברתי בין יוצאי ארצות שונות, הסרת מחיצות עדתיות,

- גיבוש אומה אחת היוצרת ערכי תרבות, נושאת יעוד רוחני, לאומי ואנושי.
7. לא נוצר האדם בשביל המדינה; המדינה נוצרה בשביל האדם לקיום זכויותיו הטבעיות, חרותו, בטחונו והתקדמותו. כל אדם ברחויו, המאמין בכלל הגדול הזה של הליברליזם, יודע, כי חובתו להיות נאמן לעמו ולא רצו ונכון לקרבנות למענם.
8. מערכה מתמדת נגד כל גילויי טוטליטריות בחיי הרוח, החברה והמשק.
9. עליונות האינטרס הלאומי המשותף לכל שכבות העם ומעמדותיו, קידום רווחתם מתוך הבנה הדדית, ללא מלחמת מעמדות, בנוסח הסוציאליזם המיושן.
10. הבטחת עצמאות אמת לאומה על ידי הקמת חברה יוצרת, המתקיימת על עמלה, למען לא תהיה בעתיד תלויה בסיוע זר.
11. בנין החברה יושתת על חומש הפרט וצדק חברתי, שאין להפריד ביניהם. יסודו של צדק חברתי במדינת רווחה — קיום זכותו של כל אדם ובני משפחתו לתעסוקה, לרמת חיים נאותה, לרבות מזון, דיור, מלבוש, בריאות והשכלה.

ג. יחסי חוץ

1. מדינות החוץ של ישראל תונחה על-ידי האינטרס הלאומי והממלכתי ללא שיקולי דוקטרינות חברתיות.
2. ארץ-ישראל היא חלק של העולם החופשי. היא תתרום, כמיטב יכולתה, למאמצי השלום של האומות והמדינות, ללא הבדל משטר.
3. קיום יחסי הבנה עם אומות העולם, טפוח קשרים הדוקים עם עמים ידידותיים, שאיפה לבריאות על-יסוד הדדיות.
4. הנכרת המערכה ברחבי תבל לסיכול החרם הערבי ונגד התעמולה העוינת.
5. ישראל מוכנה לתרום ולסייע לפתרונה האנושי של בעיית הפליטים, בדרך בה נפתרה ב"חלקי העולם השונים בעייה זו שנוצרה ב"עקבות מלחמה.
6. יש לשוב ולהציע כינוס ועידה, בה ישתתפו מדינות האיזור וגורמים בין-לאומיים, כדי לגבש תכנית חמש-שנים ליישובם מחדש של הפליטים.
7. אין התישנות, כפי שאין שכחה וכפרה, על פשעיהם של בני העם הגרמני תחת המשטר הנאצי כלפי העם היהודי. לא תתכן התיידדות ביניהם.
8. הפעלת השפעתם המוסרית של יהודי התפוצות במערכות העם.
9. יש להקים שרות הסברה מיוחד לארצות חוץ, בימינו, דעת הקהל העולמית היא גורם מדיני חשוב. אי-אפשר להשפיע עליה בדרכי דיפלומטיה בלבד. בתקופה זו, יש לפנות אל ה"עמים, ולא רק אל הממשלות.

ד. מדיניות בטחון

1. בהיות ארץ-ישראל מוקפת אויבים, נועד צה"ל להבטיח לא רק את עצמאותה אלא את עצם קיומה של האומה. התעצמותה ה"מתמדת של הצבא לחילותיו, ברות, בכושר ובצידו חדיש, הוא תפקיד ראשון במעלה של המדינה.
2. התחייבותה של ישראל לקיים את הפסקת האש, עליה הוסכם בעקבות מלחמת ששת הימים, מתנית בהדדיות מצד המדינות ה"אחרות שהתחייבו בהפסקת האש.
3. ארגוני המחבלים אינם אלא מכשיר התוקף פנות הנמשכת של מדינות ערב ושל צבא-תימן. המדינות אשר משטחן פועלות או מופעלות כנופיות אלה, נושאות, בהתאם ל"משפט הבין-לאומי, באחריות מלאה למעשי הרצח והחבלה המבוצעים על-ידיהם.
4. נוכח מצב המלחמה אשר אויבי ישראל מ-

- קיימים עמה, נוכח התוקפנות המתמדת, ה"ישירה והעקיפה, שהם מבצעים נגדה ואיומיהם לפתוח במתקפה כל-יזמית, במלחמת כוללת, תוסיף ישראל לשמור לעצמה, במ"לואה, את הזכות הטבעית להגנה לאומית עצמית, המוכרת במשפט הבין-לאומי, ל"רבות מגילת האו"ם.
5. מדיניות הבטחון תכוון למניעת מלחמה כ"ללת חדשה באיזור.

ה. חוקת יסוד

וקיום נושטר דמוקרטי

1. חקיקת חוקת יסוד שתבצר את המשטר ה"דמוקרטי, תבטיח את חרות האדם, תקבע את זכויותיו המדיניות והסוציאליות של האזרח, תפריד בין תרשויות הממלכתיות ותגדיר את סמכויותיהן, תערוב לחופש המ"צפון והבטוי ולשויון כל אדם בפני החוק, ללא הבדל גזע, מוצא, מין, לאוס, דת, עדה והשקפה, ותשליט את עליונות המשפט.
2. החוקה לא תשונה אלא ברוב מיוחד של חברי הכנסת כפי שייקבע בה. חוק לא י"תור את החוקה.
3. המשפט במדינה יהיה אחיד, הולם את הת"קופה; ספר החוקים האזרחי ישאב ממק"רות המשפט העברי.
4. קיום הכלל הדמוקרטי של עליונות הרשות האזרחית הנבחרת על כוחותיה המזוינים של המדינה.
5. שמירה על האופי האלימפלגטי של הצבא; פיקוח פרלמנטרי ממש על מערכות הבטחון.
6. העתונות תהיה חופשית — ללא צנזורה מוק"דמת, מלבד אשר בעניי הבטחון הלאומי, בתקופת חרום.
7. יובטח חופש ההתנחלות, בכל חלקי ארץ"ישראל, לכל אזרח בלי שתוננה בחשתיכות ארגונית או מפלגתית כלשהי.
8. ארגון העליה, הקליטה, השכון וההתנחלות, המבוצעים בכספי המדינה והעם היהודי, לא יהיו בפקוחם של גופים מפלגתיים.
9. העולה, המשתכן והמתנחל, יוגנו בפני לחץ כלכלי של גורמים פוליטיים משקיים. החוק יאסור הרחקתו של משתכן משיכונו או נ"שול מתיישב מנחלתו בשל השקפה או בשל השתייכות, או אי-השתייכות מפלגתית או ארגונית.
10. למיכד, יוסיף נח"ל להתנגד לחוק המושבים ולכל הצעת חוק דומה, שיש בהם כדי לפגוע בחופש האזרח, בזכות הקניין שלו ובזכותו להיזקק ללא הגבלה וללא תנאי לבית ה"משפט הממלכתי.

ו. דת וחופש מצפון

1. המדינה תבטיח חופש מצפון לכל תושב ללא תנאי, ואת החופש המלא לכל פולחן דתי.
2. השרשת ערכיה הנצחיים של מורשת ישראל בחיי האומה ובחינוך.
3. טיפוח הבנה וכבוד הדדיים בין כל חלקי העם ללא הבדל יחסם לאמונה ודת.

ז. המינהל

1. מספר משרדי הממשלה ושריה ייקבע בהת"אם לצרכים ממלכתיים בלבד, ולא על-פי ש"קולים מפלגתיים וקואליציוניים.
2. תובטח הלכה למעשה דפולטיזציה של ה"מנגנון הממשלתי כדי למנוע את נצולו ל"אינטרסים מפלגתיים.
3. תובטח השקידה על טוהר המיזות במינהל

- ה' י' ת' ר' ר'
- על כל ענמיו. יופעלו אמצעים יעילים למניעת הפלייה כלשהי.
4. ביצוע כל עבודה מטעם המדינה, רכישת נכ" סים ומכירתם עלייזי הרשויות וקבלת עוב" דים לתפקידים בשרות הצבורי — ייעשו עלי- מי מכרו פומבי הוגן.
5. הרחבת תפקידיו של מבקר המדינה על כל המוסדות הצבוריים שהממשלה משתתפת תקציביהם הרגילים ותקציב הפתוח שלהם, לרבות התפקיד המיוחד של נציב לתלוות הציבור (אומבודסמן).

ח. מדיניות כלכלית

1. תכליתה של המדיניות הכלכלית היא לפתח וליעל את המשק הלאומי למען יהיה נושא את עצמו. המשק יהא בנוי על יזמה חפשית, של יחידים והתאגדויות ועל תחרות הוגנת. המפעלים המשקיים הממשלתיים יונבלו לי שטחים בהם אין היזמה החפשית יכולה או מסוגלת לפעול.
- לא יוקם מפעל ממשלתי חדש ולא יורחב, ולא תרכוש בו הממשלה זכויות חדשות — אלא על סמך תכנית ותקציב של אישור מוקדם בכנסת.
- הממשלה תעשה מאמץ למכירת מפעליה ש- בעלות הממשלה בהם איננה חיונית מטע- מים מיוחדים.
2. שחרורו של המשק מן התלות המתמדת ב" רשות; ביטול פיקוחים כובלים וחכדות בירוקרטיות, ויצירת תנאים לפיתוח חופש ויזמה בתעשייה ובחקלאות, במלאכה ובמס- חר, בבניה ובתחבורה ובכל שטחי היצירה המשקית.
3. שחרור המשק מן החלוקה לסקטורים כלכ" ליים-פוליטיים וביטול הפליות, עדימויות ו- מתן יתרונות הנובעים מחלוקה זו.
4. עידוד הקואופרציה; אין לכופ על הקואו- פרטיבים תלות בגורמים פוליטיים או מפלג- תיים.
5. עידוד הפעילות הכלכלית וביסוס משקי של המפעלים באזורי הפיתוח, שיבטיחו לאוכ- לוסיה תעסוקה יציבה.
6. עידוד השקעות של הון ממקורות פנים וחוף והעדת מפעלים שיש בהם כדי להגביר:
 - (א) את הייצוא;
 - (ב) הגדלת הערך המוסף;
 - (ג) הקשר האישי של המשקיע עם המפעל.
7. הגדלת הייצוא והגברת כושר התחרות בשו- קי-חוף, וישנו ע"י מיכון חדש, פריון עבודה גדל, השבחת התוצר ועל-ידי משטר של תחרות.
8. העלאת כושרו של האדם כיסוד לביסוס ה" משק על-ידי הכשרה מקצועית, הרחבת הידע והשכלה טכנולוגית.
9. עידוד המודרניזציה של המשק, גיוס המדע העיוני והשימושי לשרותו, והשקידה על ה" העלאה מתמדת של הרמה הטכנולוגית בישראל.
10. (א) ייצוב המטבע, מניעת דלדול יתרות מטבע חוץ, צמצום הגרעון המסחרי והגרעון השוטף במאזן התשלומים, הכטחת רזרבות גדולות ככל האפשר של מטבע חוץ, הפסקת ניפוחם של תקציבי המדינה ורשויותיה, כיסוי הגרעונות בתקציבו המדינה על-ידי איזון ולא ע"י כיסוי גרעוני וריסון האינפל- ציה — כדי למנוע את הפחתת כוח הקניה של הלירה הישראלית וכדי לעודד את החס" כון בכל שכבות האוכלוסיה.
 - (1) יש לתבוע ממדינות העולם החפשי לה" עניק למדינת ישראל סיוע כלכלי מורחב שיבטיח איזון הכוחות באיזור;
 - (2) כדי להגביר את הייצוא על-ידי עידוד נוסף ישיר לכל הענפים, ובמיוחד לייצוא שהערך המוסף שלו גבוה;
 - (3) מתן עידוד יתר להקמת מפעלים יצר- ניים המבטיחים ייצור מהיר ובהשקעה בינו- נית, הן ע"י הרחבת מפעלים והן על-ידי מפעלים חדשים;
 - (4) עידוד צורות נוספות של חסכון שיתן לחוסכים הטבות שונות, כגוף חסכון לבנייה, בטוח פנסיה, רכישת קרקע בתנאים נוחים;
 - (5) עידוד מכירת דירות עירוניות שבזי ה"

2. תפקידו של איגוד מקצועי של עובדים מחייב הפרדה בינו לבין בעלות על מפעלים עסקיים. הפרדה זו תאפשר לעובד להשתחרר מתלות מוליטית, ולאגוד המקצועי — את מילוי תפקידו האמיתי כנציג העובדים בלבד, וי תמנע מצד בו נציגיהם של נותני עבודה ישמי שו גם כנציגי עובדים.
3. חובת המדינה ליצור תנאים לקיום תעסוקה לכל תושביה המסוגלים לעבוד, תוך הבטחת שכר מינימום הוגן שייקבע בחוק.
4. תונהג הפרשיות בשכר לפי המאמץ, הידע, ההשכלה וההכשרה — הפרשיות שיש בה כדי לקדם את האדם ואת החברה. העלאת שכר הנובעות בראש וראשונה מעליה בפריון העבודה ומדיניות שכר סלקטיבית ללא הצדקה בין הענפים.
5. העלאת מוסר העבודה ורמתה ועודד קדום מקצועי, השתלמות וחינוך מקצועי. נידודת עובדים במשק תורמת רבות לייעול ולווסות כוח האדם במשק מתפתח ודינמי. עקרון זה חייב לקבל ביטוי תחיקתי ממלכתי והנחיה במדיניות פנימית, שיכוון וקידום מקצועי.
6. בעוד זכות השביתה היא זכות מוכרת בחברה חופשית ובמדינה דמוקרטית, יש להנהיג על פי חוק, תיווך מוקדם — לתקופת ביניים מוגבלת — בכל סיכסוכי עבודה, כדי לאפשר נסיון שיטתי ליישוב הסיכסוכים לפני פרוץ שביתה או השבתה.
7. בשורותים חיוניים ביותר לציבור ולמדינה, שיוגדרו, בחוק, תונהג בוררות חובה.
8. יובטח לאשה שוויון זכויות בעבודה ובשכר.
9. לעקרת הבית, העוסקת במשק ביתה ויקנו זכויות ביטוח לאומי במקביל לעובדים אחרים.
10. דאגה לקיום תעסוקה לקשישים בהתאם להכשרתם ויכולתם.
11. דאגה לתנאי תעסוקה והכשרה מקצועית נאותים לנוער עובד, וכן לאפשרויות מיוחדות להכשרה מקצועית למשתחררים מן הצבא.

יא.

מדיניות סוציאלית

1. הגדלת הרבוי הטבעי בקרב עמנו היא אחת הבעיות החיוניות ביותר להבטחת עתידנו. נדאג להנהגת שיטה של מענקים ממקורות המימון של העם היהודי, למען הגברה מתמדת של הרבוי הטבעי.
2. תשומת לב מיוחדת תינתן למשפחה מרובות ילדים כדי לשפר את תנאי קיומם ולהבטיח את התקדמותם בחברה.
3. מתן הקלות לאזנות צעירים בשכר זירה וי ברכישת שכון.
4. השרותים לבריאות, לחנוך, לחלוקת העבודה ולשעור, יהיו ממלכתיים, ללא זיקה למפלגות או לאירגונים.
5. יוצע חוק להנהגת ביטוח בריאות ממלכתי כולל שיחול על כל האוכלוסיה, ויבוצע על-ידי המדינה. הביטוח יאפשר לתושבים קבלת שרות יעיל, בעל רמה נאותה, וישחרר את האזרח מתלות ארגונית ופוליטית.
6. ביטוח ממלכתי בפני אבטלה, על-פי חוק.
7. חקיקת חוק להנהגת פנסיה גלובלית מקיפה לכל אזרח, מעת הגיעו לגיל פרישה.
8. לאדם ולאזרח יהיה בטחון סוציאלי.

יב.

חינוך

1. החינוך בישראל הוא נשימה ראשונה במעלה וחובת המדינה להקדיש לו את מלוא האמצעי עים העומדים ברשותה.
2. חוק חינוך חובה חייב יבוצע הלכה למעשה, ולא ייפגע על-ידי הטלת תשלומי חובה ל- מיניהם.
3. יש לשקוד על הנשמת הרפורמה במבנה ה- חינוך בהתאם להחלטת הכנסת כדי להשיג

- הממשלה ומינהל מקרקעי ישראל לדיירים, הן בתשלום מיידו והן בתשלומים; ומכירת קרקע ממשלתית לצרכי דור.
6. מכירת קרקעות עירוניות שבידי המדינה ליהודים במטבע חוץ ומכירת בעלות שלמה או חלקית על מפעלים עסקיים שבידי המדינה, הן במטבע חוץ והן במטבע ישראלי.
7. הקפאת בניית מבנים צבוריים מכספי המדינה ומוסדות אחרים, פרט לבנייה הממומנת ע"י תקבולים הדדניים במטבע חוץ;
8. השאלת עובדים ממנגוון צבורי למפעלים, לתקופה קבועה מראש, מתוך הסכם בין ה- עובד, המפעל והמדינה, עם שמירת כל הזכויות של העובד, כולל אפשרות חזרתו ל- עבודתו;
9. קבלת הלוואות במטבע חוץ על-ידי ה- ממשלה לטווח ארוך, שמועדי תשלומיהן לא יתחילו לפני 3-4 שנים.
11. דאגה לקיומן וביסוסן חברתי של שכבות הביניים לסוגיהן כנגד מגמות הפגיעה בהן. עידוד פעילותם המשקית של מפרנסים עצי מאיים והתפתחותם המשקית הבריאה של מפעלים בינוניים וקטנים.
12. א) יצירת תנאים לעליית יהודים מכל ה- ארצות ומכל השכבות — להשקעת הונם, יזמתם, כשרונם והידע המוצע על-ידיהם — לפתוח המדינה;
- ב) רכוז כל הטיפול בעולה מרגע הגיעו אר- צה ברשות מרכזית אחת על-מנת למנוע פצול וסבך בירוקרטי;
- ג) תמיכה כספית ריאלית בעולה הזקוק לכך בתקופת היקלטותו והכנסת רפורמה יסודית במימון השכון לעולים.
13. הבטחת זכויותיהם המקצועיות של בעלי מקצועות חפשיים, שכירים וקצמאיים.
14. לא יקוימו במשק מונופולים וקרטלים ל- סוגיהם — צבוריים, פרטיים או שיתופיים — המונעים פעילות משקית חפשית רצויה בכל ענפי המשק.

יג.

שיטת המסים

1. תונהג שיטת מסים, הבאה להבטיח לאדם חלק צודק של פרו עמלו, יוזמתו והוננו, והמעודדת מאמץ ורצון לחסכון ולהשקעות. יבטלו האפליות הסקטוראליות-פוליטיות בהטלת המסים.
- עקרונות מסיי צודקים אלה יעלו את ה- מוסר החברתי בתשלום המס.
2. יוקטנו שיעורי המסים המוטלים על השכי בות העממות, שכבות הביניים, הפועלים המקצועיים והעובדים האקדמאים והמנהי ליים, כדי להבטיח לשכבות אלו רמת-חיים התואמת את תרומתן לחברה ולמשק, כנהוג במדינות השוקדות על רווחתן וקידמתן.
3. רפורמה צודקת של מערכת נכויים אישיים ומשפחתיים בהתאם לשינויים שחלו בכוח הקנייה של הלירה.
4. רפורמה במערכת המסים הישירים שיש בהם כדי להביא לנישולן של שכבות רחבות.
5. מניעת העלאה והטלה רטרואקטיבית של מסים, החותרות תחת אימון הצבור וגורמות לזעזועים במערכות המשק.
6. קביעת שיטות ונהלים חדשים שיש בהם כדי לפשט את המסים והשומות, לרבות בי- רשויות המקומיות, וכדי למנוע הטרדת ה- צבור וניפוח מנגונים.
7. הנהגת הנחות מס משמעותיות למפעלים ה- משקיעים את רווחיהם בהתפתחות ובגידול, והנהגת מדיניות פחת אשר תדרבן מודרני- ציה במשק התעשייתי.

יד.

עבודה ועובדים

1. אנודים מקצועיים של עובדים לייצוגם והגנת ענייניהם הם גורם בקדמה החברתית. יובטח חופש ההתאגדות המקצועית לעובד השכיר והעצמאי ללא כפיית חברות באיגוד כלשהו.

את מלוא משמעותה ותועלתה החינוכית ר- החברתית.

4. לאחר ביצוע התהליך של הכללת התלמידים בכתות ט', י', בחוק לימוד חובה חינוס — צעד חשוב לפתיחת החינוך העל-יסודי לכל ילדי העם — על המדינה לחתור להרחבת נוספת של חינוך חובה חינוס. יש להבטיח בהדרגה חינוך חינוס וחובה לכל הילדים בגיל 4 במסגרת גני ילדים, כן יש להנשים עוד בתקופת העשור השלישי לקיום המדינה לימוד חינוס לתלמידים בכתות י"א וי"ב בהתאם לכשרונותיהם ונטיותיהם.
5. לבוגרי בתי הספר העל-יסודיים הזקוקים לכך בגלל מצבם המשפחתי או הכלכלי — יוענקו מילגות וינתנו הלוואות כדי לאפשר להם לרכוש השכלה גבוהה.
6. יש לקבוע סידורים המקילים על בוגרי בתי ספר על-יסודיים המסיימים את שרותם ב"צה"ל להשתלב מיד בלימודים במוסדות לי- השכלה גבוהה, כדי שלא יאלצו להפסיד שנת לימודים נוספת עם השתחררותם מן השרות.
7. תוקדש תשומת-לב מיוחדת להפצת השכלה בקרב בני העם שרכישה נמנעה מהם לפני עלותם לישראל.
8. יישמר האופי הממלכתי של החינוך כנגד כל נסיון לחדש, ולו בעקיפין, את הזרמים ב- חינוך.
9. הגברת החינוך הגופני בבתי-הספר היסודיים והעל-יסודיים והעלאתו לרמה נאותה; עי- דוד הספורט וטיפוח הרוח הספורטיבית ב- קרב הנוער בבתי-הספר ומוחוץ להם.
10. תנועות נוער בעלות אופי פוליטי-מפלגתי לא תפעלנה בתוך כתלי בתי הספר היסודיים והתיכוניים; כלל זה יישמר ללא הפליה.
11. ייעשה מאמץ שיטתי למשיכת בעלי כשרונות והכשרה להוראה, כדי להעלות את הרמה ה- כללית של החינוך במדינה; יובטחו למורים תנאי עבודה ושכר נאותים.
12. שקידה על פיתוח מוגבר של המחקר המדעי, העיוני והשימושי, לשם העלאת רמת-המדע בישראל.
13. יוקדשו מאמצים מיוחדים ומידיים לשם הר- חבת החינוך הטכנולוגי על כל דרגותיו ר- סוגיו החינוכיים למשק הלאומי ולמערכת הבטחון.
14. הקמת מוסדות נוספים להשכלה גבוהה ר- הרחבת המוסדות הקיימים, למען לא יאלצו סטודנטים רבים לרכוש השכלה גבוהה בחוץ- לארץ, ולמען יוכלו סטודנטים יהודים רבים מן התפוצות ללמוד בארץ.
15. ~~ועתים החינוך הלאומי, העיוני בקרב הדור הצעיר.~~
16. גבורת ישראל בכל הדורות והגבורה העברית המחודשת בדור התקומה, על כל גילוייה ונושאה — יועלו כערך חינוכי בבתי הספר.

* יפה היא ארץ ישראל, על הרריה וגיאותיה, אגמיה וימיה. נשמור על יפי נופה של ארצנו. נרבה בה נוי. נבטיח חזות טאה לערים.

יג

העם היהודי,

המדינה והתנועה הציונית

1. תקומת המדינה היהודית, שחרור ארץ- ישראל והתהליך ההיסטורי של שיבת ציון — אימתו את תורת הציונות.
2. הגברת התהליך של שיבת בני העם היהודי לארץ-ישראל הוא תפקידה העליון של התנועה הציונית.
3. המדינה תשתף פעולה עם התנועה הציונית במילוי התפקיד הזה.
4. הקליטה הרוחנית של העולים, אם ממרכזי המצוקה ואם מארצות הרווחה, חייבת לי- לוות את הקליטה בשיכון ובעבודה.
5. תוגבר הפעולה להחדרת הלשון והתרבות ה- עברית בקרב בני העם היהודי בתפוצות, ובייחוד בקרב הדור הצעיר.

